

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Pervenit 2. c. Non minus 4. c. Adversus 7. cum c. seq.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

In Cap. Pervenit 2. c. Non minus 4. c. Adversus 7. cum c. seq.

S U M M A R I A.

1. Clerici & res Ecclesiasticae sunt immunes à muneribus civilibus personalibus.
2. Declaratur hæc regula.
3. An & quatenus à patrimonialibus & mixtis?
4. Et tam ab ordinariis quàm extraordinariis.
5. Tempore necessitatis etiam Ecclesia contribuere tenetur.

HAenus de locorum, jam de personarum & rerum immunitate, videlicet, ne Clerici aut res Ecclesiasticae muneribus, id est, oneribus civilibus subjiciantur, (quorum triplex genus est apud Jurisc. in l. Munerum 18. in pr. D. De mun. & honorib. quem vide) c. 4. in fine & d. c. 7. in pr. hoc tit. can. 1. & 3. dist. 88. c. 4. inf. Ne Cler. vel monachi, &c. c. 1. & 3. De immun. Eccles. lib. 6. junctâ Clem. un. eod. tit. l. 1. & 2. in pr. cum Auth. seq. l. Placet 17. in pr. & l. Generaliter 52. in pr. cum Auth. seq. C. De Episcopis & Cler. nimirum ne Clerici præpediantur à divinis officiis, contra doctrinam D. Pauli 2. ad Timoth. 2. vers. 4. can. 4. xx. quæst. 3. quodque indignum sit, Deo semel consecratum, sive id prædium sit, sive animal, sive aliud quid, ad functionem sæcularium onerum revocari, c. 3 & 5. xii. quæst. 2.

Hæc tamen aliquot declarationes recipiunt: nisi scilicet munera sint, quæ ex præscripto sacrorum Canonum licitè à Clericis exiguntur, ut sunt census, synodaticum, procuratio, & charitativum, ut appellant, subsidium, de quibus in cap. Congruentia 16. sup. De off. jud. ord. & toto tit. sup. De censib. sicut nec administratio rerum Ecclesiasticarum, can. 1. dist. 80. & can. 1. dist. 88. nec legitima tutela, nec cura iis interdicta est, juxta text. in d. can. 1. dist. 88. & Auth. Presbyteros C. De Episc. & Cler. neque cura pupillorum, orphanorum, & viduarum; cum hoc officium sit pietatis, d. cap. 1. dist. 88. cau. 1. & 2. dist. 87. Item ad vigiliis civitatis cogi possunt per suum Episcopum, si magna necessitas urgeat, per text. in cap. 2. hoc tit. & ibi Panorm. num. 6. per rationem c. Non in inferenda xxii. quæst. 3. quam omnino vid. prag. omnibus per c. Dilcto 6. in fine. De sent. excom. in 6. & facit text. in cap. penult. inf. De homic. Fortitudo, inquit pulchrè D. Ambros. quæ vel in bello tuetur à barbaris patriam, vel domi defendit infirmos, vel à latronibus socios, plena justitia est,

text. est in can. 5. xxiii. quæst. 3. Non obstat can. Reprehensibile 19. xxiii. quæst. 8. quo prohibetur Episcopi, & Clerici vigilare contra piratas maritimos, ne ab orationibus avocentur; quia illud exaudiendum est, ubi non subest magna necessitas, sicut interpretatur hic Panorm. sub num. 2. Et hæc quoad personalia munera.

De patrimonialibus & mixtis vix aliâ declaratione opus est, quàm quæ traditur in d. c. 4. & c. 7. in pr. hoc tit. quod videlicet à Clericis rectè obeantur, ubi necessitas vel utilitas suadet, & Episcopus cum clero consentit, consulto prius Romano Pontifice, aliàs pœna excommunicationis, vel interdicti in exigentes constituitur, c. 4. De censib. lib. 6. junctâ Auth. Cassa & irrita C. De sacros. Eccles. Navarr. in Manuali c. 17. num. 121. cum seq.

Verùm hic quæstio est, Utrum hæc tam de ordinariis, quàm extraordinariis accipienda sint? Et quidem rextus juris Civiliis Clericos excusant tantum ab extraordinariis, iis quæ sordidis solum, de quibus in l. 1. & l. 2. §. 2. C. De Episc. & Cler. Sed verius est, quod tradit Panorm. hic add. c. 4. num. 16. circa fin. cum seq. Clericos ad nulla onera patrimonialia teneri, & est text. in d. cap. 4. De censib. lib. 6. in d. cap. 4. & in d. cap. 7. in princ. hic, & in cap. 1. eod. tit. lib. 6. Bulla Cœne Domini, quæ extat apud Navarr. in Manuali cap. 27. nisi quatenus possessio sive fundus adnexum onus habuit, antequam perveniret ad Ecclesiam, per text. in cap. Cùm dilecti 6. sup. De donat. in cap. Præterea 23. sup. De jure patron. in cap. 1. sup. De censib. in can. Tributum 22. xxiii. quæst. 8. & in can. Tributum 27. in pr. x. quæst. 4. quippe res cum onere suo in alium transit, cap. Ex literis 5. in fine sup. De pignori. cap. Pastoralis 28. sup. De decimis & l. Alienatio 67. D. De contrah. empt. Similiter Clerici rectè ad onera tenentur, quæ naturali ratione incumbunt ipsius rebus, veluti iter reficere ante domum suam, purgare purem necessarium tori viciniam, in qua Ecclesia est sita, arg. c. 55. De R. I. in 6. Panorm. d. loco. Et quamvis Hieron. Alb. Card. absolute contendat, Ecclesias à tributis immunes esse, exemplis Testamenti veteris, Esd. 1. cap. 7. & Genes. 47. cum aliis argumentis, nihilominus existimo Panorm. sententiam veriorē esse; quam & comprobatur Bart. ad l. 8. C. De exactorib. tribut. & confirmatur aperte text. in d. can. 22. & in d. cap. 1. supra De censib. Est enim dicta exem-

exempla pia sint, vim tamen præcepti non habent; cum hujusmodi per Christum sublata sint, sicut constat ex c. un. sup. De purif. post part. Neque obest text. in cap. 4. De censib. lib. 6, ubi Ecclesiæ, personæ, & res Ecclesiasticæ à secularium personarum exactionibus exemptæ dicuntur, diuino jure, & quod tributum præstatio sit indicium subjectionis, per text. in cap. 2. sup. De censib. Nam, ut rectissime monet Covarr. Pract. quæst. cap. 31, nu. 2. vers. Tertio verò, sacri Canones, & Summi Pontifices frequenter vocant jus divinum, quod ex veteri lege deductum vel ad ejus imitationem est institutum. Exempla extant in c. Literas 13, vers. Porro sup. De restit. spol. & in c. 14. sup. De decimis & explicat elegantè Covarr. d. loco. Quo verò ad indicium subjectionis, illud tantum ad laicos pertinet, si- cut constat ex inscript. d. c. 2. De censib. August. super epist. ad Rom. Clerici enim idem tributum pendunt, ut in pace defendantur, & conserventur à Principibus sæcularibus, d. can. 12 q. 8. Quod autem attinet ad leges Civiles, quibus dicuntur Clerici ad ordinaria onera obligari, hæc per jus Canonicum sublata sunt, jurib. sup. adductis, cui

soli in personis, & rebus Ecclesiasticis stamus, c. Ecclesia S. Mariae 10, sup. De constit. & cap. fin. sup. De reb. Eccles. alien. vel non. Imò extat & constitutio Imp. Friderici II. quæ hujusmodi legibus aperte derogatum est, Auth. Item nulla communitas C. De Episc. & Cler.

Postremò hæc libet aditcere ex Panorm. ad d. 5 cap. 4. num. 20. quod, ubi necessitas vel utilitas principaliter simul concernit Ecclesias, puta quia hostis territorium civitatis, in quo & prædia Ecclesiastica sita sunt, depopulatur, etiam Ecclesiæ contribuere teneantur ad depellendum hostem, cum utriusque & Ecclesiarum & populi consensus accedit, quod enim omnes tangit, ab omnibus quoque comprobari debet, c. 1. in pr. De censib. in Clement. juvato cap. Quod omnes 29, De R. I. in 6. Neque hoc casu opus est auctoritate Romani Pontificis, cum versetur extra casum d. cap. 7. in pr. h. tit. secus autem ubi accessorij, uti accidit in excitandis aggeribus, vel aliis munitionibus, reficiendisve muris civitatis, per text. in d. cap. 4. in verbis, Sive quidem fossatam h. t. & ibid. latius Panorm.

IN TIT. L. NE CLERICI VEL MONACHI SÆCULARIBVS NEGOTIIS SE IMMISCEANT.

SUMMARI A.

1. Cuiusmodi negotiis Clerici se immiscere nequeant.
2. Medicina ac iuri civili incumbere cur ventur.

AD Clericorum ac Monachorum officium vel illud potissimum pertinet, ne sæcularibus se immisceant negotiis, juxta illud Apostoli 2, ad Timoth. 7. Nemo militans Deo implicet se negotiis sæcularibus. † Sive ea vitam sæcularem seu mundanam ducentium ferè propria sint, ut in deliciis vivere, gulam & ebrietatem sequi, injusta lucra aucupari, turpibus dictis aut factis jocularitatem agere, aliaque id genus, à quibus etiam laicos abstinere, & alienum esse decens sit, c. 1. h. t. sive laici quidem permittunt, verum interdicta omnino Ecclesiasticis: veluti iudicium sanguinis agitare, & iudicii criminalibus præesse aut adesse, consilium dando, testimonium perhibendo, sententiam dictando aut pronuntiando, c. 5. & a. panulc. h. t. sive denique negotia sint ad vitam tem-

porales & quotidianas necessitates sublevanda spectantia, non aliter permittuntur Clericis, quàm quatenus per Canones licet: ut lites agere & persequi, d. c. 1. h. t. procuracionem aut administrationem bonorum Principis alicujus vel alterius laici suscipere, c. 2. & 4. h. t. ex negotiatio- ne seu mercatura lucrum quærere, non etiam agriculturam aut alio honesto artificio indigentiam suam sustentare, d. c. 1. in fine h. t. vide tot. dist. 88.

‡ Sic & venantur Monachi ac Clerici, (præsertim dignitatem aliquam vel patronatum Ecclesiæ obtinentes, vel si presbyteri sint) Medicinæ aut Juri civili tamquam principali suo studio incumbere, c. 3. & ult. h. t. quia illorum proprium studium esse debet Theologiæ & Juris Canonici nec nisi pro majori studio sui principalis progressu Juris civilis libros, Institutionesque privatim legere, publiceque audire possunt. Vide Panormit. & Boëtium Eponem ad d. c. 3. & ult. h. tit. V. A.